

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Credință și civilizație

În actuala orientare a civilizației moderne, s'a ridicat în fața sentimentului religios al omului un nou și redutabil dușman, care contribuie în largă măsură la înstrăinarea minții și a inimii intelectualului de azi față de idealul creștin.

Intelectualul veacului nostru trece pe lângă ușa bisericii și nu intră, pentru că mentalitatea lui, care e satisfăcută de orgoliul și trufia strălucitului progres al timpului, privește încredințată numai înainte și nu mai poate înțelege vechile idei și idealuri creștine, pe care dacă nu le condamnă chiar pe față ca fiind anacronisme peste care lumea cultă a trecut de mult, le consideră de lucruri demodate și perimate, acordându-le disprețul lui.

În fața acestei triste realități, Biserica are astăzi de rezolvat o grea problemă, care nu s'a pus altor veacuri: aceea de a apropia ideea și idealul creștin de sensibilitatea și ideologia intelectualilor zilelor noastre.

Fiii acestui veac vreau să înțeleagă totul. Și, dacă vrem să ne înțeleagă și pe noi, atunci trebuie să înțelegem noi ideologia, mentalitatea și psihologia lor, iar eternele adevăruri spirituale ale creștinismului să li le prezentăm în lumina marilor probleme de gândire umană și ale adevărurilor științei.

Creștinismul trebuie să pășească azi în lume încununat de nimbul prestigiului științei!

Ba, mai mult! Astăzi, când o parte a intelectualilor noștri au rătăcit pe căi greșite în așteptările lor de a-și potoli setea sufletului, datori suntem toți, să arătăm lumii că, deasupra tuturor concepțiilor filosofice și sistemelor științifice elaborate de rațiunea umană, se ridică concepția creștină a vieții cu veșnicul ei adevăr spiritual și că ea singură poate oferi omului modern descumpănit sufletește, o concepție superioară și armonioasă asupra tuturor problemelor chinuitoare ale vieții, că numai Evanghelia crează armonie între cer și pământ, între viață și moarte, între inimă și rațiune.

Incontestabil că niciodată, niciun veac nu s'a mândrit cu o mai strălucită civilizație ca veacul nostru, dar nu putem ignora izbitorul fapt că, în fața belșugului, supraproducției și a confortului realizat de lumea modernă, se ridică vuetul urii amenințătoare a zecilor de milioane de nemulțumiți, cari amenință cu rostogolirea în haos întreaga ordine socială. Civilizația timpului nostru a intrat într'o acută criză.

Unde-i salvarea? Salvarea nu va veni dela reorganizarea economică a lumii, ci dela regenerarea spirituală, în sens creștin, a omului modern. Sărăcie și mizerie vor fi întotdeauna pe pământ, dar suferințele și lipsele celor năpăstuiți de soartă numai dragostea aproapelui, caritatea creștină și mila omului de inimă le poate ușura și face suportabile.

Marea greșală a civilizației noastre este că e unilaterală, fiind clădită numai pe rațiune. Ori, omul întreg îl constituie rațiunea și inima. Omul modern a ignorat realitatea integrală a ființei sale. S'a pasionat într'atâta de viața externă, încât a uitat viața inimii sale. Cunoaște atâtea taine ale firii, dar nu se cunoaște pe sine; a subjugat forțele naturii, dar e sclavul patimilor sale; e bogat în bunuri, confort și plăceri rafinate, dar e sărac în idealuri nobile și superioare.

Nu ne vom mira, deci, dacă acest om lipsit de armonie sufletească, nu va crea decât o civilizație materialistă, după chipul și asemănarea lui.

În locul acestei civilizații, sufletul nostru doarește instinctiv singura realitate aducătoare de fericire: *Cultura creștină*, care e în stare a contopi într'o unitate norocoasă elementele civilizației izvorâte din rațiune, cu credința, conștiința morală, virtutea, cu iubirea aproapelui și a lui Dumnezeu.

Punctul de plecare nu e în lumea externă, ci din contră îl găsim în noi. „Impărăția cerurilor e în voi“. Prin urmare, această cultură acționează dinlăuntru în afară și nu invers, cum vrea civilizația modernă.

Deci, să creiem mai întâi ordine și armonie în lumea interioară a rațiunii și a inimii, și apoi vom putea crea ordine în societate, echilibru și cosmos în haosul și anomaliile ce ni le prezintă viața.

Iată marea misiune, ce o are azi Biserica lui Hristos!

Omul modern e bolnav sufletește. Sufletul lui se trudește zadarnic, să pătruadă tainele metafizice ale existenței, pentru a ajunge la credința mântuitoare a vieții veșnice, căci mâna noastră de ajutor: „Crede și te vei mântui!“ nu-i folosește la nimic, fiindcă boala lui e îndoială raționalistă. *Trebuie să-l învățăm să creadă.*

Dar pentru această operă de neoconvertire a omului modern, Biserica are nevoie de *Apostoli*.

Aurel Moțiu
stud. teolog.

Remușcări în literatura veche

Conferință ținută în Arad, la 8 Dec. 1939

Am arătat, că remușcarea este o turburare specifică a omului, din pricina sufletului care se împotrivesc păcatului și-l osândește. Asemenea am arătat că sufletul aduce această turburare cu rostul său de cârmuitor al ființei noastre, fiind și sufletul cârmuit la rândul său de Duhul Sfânt, sau, cum îi zic filosofii, de Marele Spirit. Afirmațiunile acestea le admitem numai prin misticism. Am înțeles însă din citatele aduse că știința a ajuns azi să facă filosofie, iar filosofia, printr'un fel de progres, sau mai bine, printr'o întoarcere, s'a depășit. Și știința și filosofia admit misterul ca pe un postulat științific.

Remușcarea e specifică omului și afară de om ea nu e cunoscută la alte făpturi sau ființe. E lucru cunoscut, că religia a făcut deosebire mare între om și între toate animalele. Drept hotar a pus sufletul, care vine din veșnicie și merge spre veșnicie. Făpturile fără suflet nu cunosc remușcarea și dacă noi oamenii n'am avea suflet, n'am cunoaște-o nici noi. Cu ajutorul sufletului înfăptuim progresul pe toate tărâmurile, cum am spus vorbind despre dorul de raiu. Cu ajutorul sufletului deliberăm asupra lucrurilor și faptelor și vorbelor, fie că sunt ale altora, fie că sunt ale noastre. Cu ajutorul sufletului deosebim binele de rău și condamnăm răul, sau aprobăm binele. Cu ajutorul sufletului se produce în noi remușcarea pentru o faptă rea.

Filosofia a clădit felurite sisteme din cele mai vechi timpuri și până azi. Fiecare filosof a

ținut să-și aibă filosofia sa, deosebită de filosofii altora. Nici unuia nu-i place să primească ce află la celalalt deagata. Se citează unii pe alții ca să se combată, sau ca să-și susțină sistemul propriu cu ce află șubred în sistemul altora. Așa nu i-a plăcut de pildă filosofiei din epoca premergătoare revoluției franceze, ca omul să trăiască în mister, să creadă în sufletul nemuritor venit din veșnicie și în drum spre veșnicie; nu i-a plăcut apoi ca omul să aibă remușcări. Ca să smulgă remușcarea din om, a vrut s'o smulgă cu suflet cu tot. Era de prevăzut doar, că până vei avea suflet, vei avea și remușcări. Nu este suflet, nu sunt remușcări.

Atunci s'a petrecut ceva anapoda. În loc ca știința să-și păstreze ambiția de a fi la temelie filosofiei, numai fiindcă lumii i-ar fi plăcut să n'aibă remușcări, știința s'a luat după filosofie. A înlăturat și ea deosebirea dintre om și celelalte ființe, scoborând pe om alătura de animale. Felul asemănător dintre corpul omenesc și corpul animalului vertebrat, a derutat știința. Mai trăiesc și azi medici de modă învechită, că ciopârțesc și spintecă părți din cadavre sau cadavre întregi și pun pe cei din preajma lor să caute sufletul.

Au fost și filosofi cărora nu le-a plăcut societatea și asemănarea cu dobitoacele. Cum însă nici ei n'au văzut sufletul, au trecut la alt sistem, la sistemul supra-om. Ce supra-oameni puteau să fie când nici oameni nu mai erau?

Azi tot filosofia face cale întoarsă. ca apoi știința să se ia din nou după filosofie. În ciudățenia aceasta, de a vedea știința târându-se pe urma filosofiei, mai ciudată este jena științei de a se întoarce la moda veche lepădată.

Iată ce constată azi filosofia. Că între om și animal este o mare deosebire. O fi deosebire și aceea că animalele nu pot transmite dresajul primit dela oameni, asupra urmașilor. Papagalul nu-și va ști învăța puii să articuleze cele cinci cuvinte învățate. O fi deosebire că nu știu să învețe unele dela altele. Vrabia, oricât vă uzurpa cuibul rândunicii, nu va ști să facă un cuib ca rândunica. O fi deosebire și aceea că animalele nu cunosc un progres. Furnicile tot așa erau de istețe și înainte de potop, ca azi. Nici mai mult nici mai puțin. Marea deosebire și prăpastia peste care nu se poate trece nici dela animal la om, nici dela om la animal stă „în primul rând în modul specific de a exista în orizontul misterului“ (L. Blaga) Omul are o existență în mister. Prin ce se realizează existența în mister? Prin suflet și tot filosofia adaugă, prin sufletul care prin însăși natura lui veșnică aparține veșniciei și dorește veș-

nicia, depășește lumea concretă, imediată și se cere în transcendent. Numai faptul că are și corp material, îl împiedecă pe om de a revela în chip absolut misterele. Am văzut rândul trecut afirmațiunile unor filosofi, cari susțin că sufletul e întâi, apoi materia, că nu materia a creat sufletul ci dimpotrivă, însfârșit, că datorită sufletului și trupului omul este o ființă cu două vieți, un fel nou de amfibie. Amfibiile, precum se știe sunt animalele cari trăesc o parte din viață pe uscat, altă parte în apă. Omul are un amfibism de a trăi în lumea imediată și în lumea misterului deodată și aceste două lumi, sau orizonturi de existență nu pot fi desființate decât, poate, în cazuri patologice (Petrovici Blaga).

Din aceste două orizonturi, care de fapt sunt o altă numire a misticismului, pentru om se desprind mai ales trei responsabilități: față de sine, față de aproapele și față de Dumnezeu. Față de sine pentru autoconservare și pentru progres, sau vorbind teologic, pentru a râvni mântuirea. Față de aproapele în care trebuie să respectăm nu numai făptura lui Dumnezeu ci mai ales suflarea lui Dumnezeu, sufletul frate cu sufletul nostru. Față de Dumnezeu spre care trebuie să năzuim a ne înălța. Am ajuns aci, din nou, la misticismul conștiinței. În privința aceasta filosofia nouă a ajuns la o descoperire mare. După supra-omul lui Nietzsche a descoperit pe „tu” pe aproapele.

Știm că supra-omul este un produs german iar individualismul peste tot un produs protestant tot german de origine. Ciudat este că între protestanți și anume între germani s'a pornit curentul pentru a se împotrivi individualismului și supra-omului. Un teolog protestant german (Friedrich Gogarten), spune (vezi Cuvânt și Faptă de D. Stăniloae în Gândirea pe Decembrie 1939). Că omul trăiește vieța cea adevărată, cea conformă cu voia creatorului său și potrivită cu ființa sa, numai în deplină atârnare de altul, în necondiționată împlinire a pretențiunilor lui, pe dreptul pe care fiecare semen îl are asupra noastră și care ne silește la o decizie de a-l împlini. Pretențiunea nu se sprijinește pe argumentări, pe motive ci pe drept, pe dreptul semenului față de noi. Ea se pronunță prin cuvânt și aduce o faptă. Cel dintâi cuvânt al apropielii către mine este „Tu”. Acest Tu e om, e ființă mai înaltă, e cu suflet, dacă înțelege strigarea apropielii. „Căci abia atunci când mă știu responsabil față de tine, când am auzit pretențiunea ta și nu mă pot sustrage ei, abia atunci știu ce însemnează aceea: eu”.

Punând acum alături gândurile acestea: că omul nu e animalul cel mai evoluat, ci singura făptură a lui Dumnezeu care trăiește și într'un orizont al misterului, apoi că față de aproapele

avem răspundere, ne mai trebuie un pas spre a înțelege că pentru aproapele avem răspundere și înaintea lui Dumnezeu.

În jurul acestei răspunderi ne poartă o mare parte a Sfintei Scripturi și a Teologiei peste tot. Conflictul cu aproapele e de fapt și un conflict, sau o răsvrătire față de Dumnezeu. Societatea omenească așa e întocmită de Dumnezeu, ca ea să călăuzească pe oameni, să-i învețe a răspunde la chemarea apropielii și ascultarea acestui strigăt se numește virtute, iar neascultarea se numește păcat, vinovăție. Tot societatea omenescă, cu drepturile date de Dumnezeu răsplătește virtutea și pedepsește vinovăția, păcatul, „Stăpânirile cari sunt, zice sfântul Apostol Pavel, de la Dumnezeu sunt rânduite. Așa că cel ce se împotrivesc stăpânirii, se împotrivesc rânduelii lui Dumnezeu, iar cei care se împotrivesc, își vor lua osânda. Căci dregătorii nu sunt frică pentru faptele bune, ci pentru cele rele. Vrei să nu-ți fie teamă de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea; căci fți este slujitoare a lui Dumnezeu spre bine. Iar de faci rău, teme-te (Romani 13,2 urm.)

Dar sunt vinovății sau păcate ce nu stau în puțința societății omenești și a stăpânirilor să le cunoască și să le pedepsească. Un lung șir de mari gânditori s'au frământat, dacă astfel de păcate pot să rămână pentru totdeauna nepedepsite. Noi am spus, că marii gânditori sunt un fel de mijlocitori ai lui Dumnezeu către oameni. Ei ne arată, că ceace nu se pedepsește de către societate, se pedepsește de către Dumnezeu.

Pentru a lămuri acestea vom cerceta câteva scrieri mai alese din literatura veche. Lumea veche, dinainte de Hristos, chiar păgânii cari nu cunoșteau cărțile Vechiului Testament, nu puteau să arate păcatul decât ca o călcare a rânduelii lui Dumnezeu iar călcarea se pedepsea de către zei. Tragediile scrise de cei trei contemporani ai prorocului Daniil, Eschil, Sophocle și Euripide se întemeiază pe această credință. În tragediile acestor trei, are un rol mare corul. Azi multora le-ar părea fără rost atâta cântare a corului. Privit de aproape, corul își are însemnătatea lui covârșitoare. Cântările lui răspund la unele întrebări lăuntrice ale persoanelor din scenă sau ale publicului, ori sunt descoperiri ale zeilor. Dar întrebările lăuntrice ale persoanelor din scenă sau ale publicului sunt numai frământările conștiinței răscolite, iar descoperirile zeilor sunt amestecul Marelui Spirit în cârmuirea sufletelor omenești. Am spus acestea ca să înlesnim cercetarea mai de aproape a câtorva tragedii din punctul de vedere al remușcării.

(Va urma)

Predici rostite în Catedrală

„Feriți cei ce flămânez și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura”.

Iubiți creștini,

Un vechiu proverb ne spune, că foamea este cel mai bun bucătar. Nu există medicament ațățător de poftă, sau condiment care să facă mâncarea mai gustoasă, decât o foame sdravănă.

Se și spune de obicei că omul e sănătos, până când are foame și sete. Câtă vreme organismul dorește să se hrănească, avem nădejde de viață, de forță și rezistență. Atunci când pofta de mâncare pierde și senzația de foame nu se mai prezintă sunt zadarnice toate intervențiile meșteșugite, deoarece hrana luată astfel, nu mai produce mulțumire, satisfacție și prin urmare nu mai dă nici forță și rezistență.

Dar foamea și setea trupească — iubite creștine — pot da numai o fericire trupească, care are valoare foarte relativă, pentru că omul își poate procura aici pe pământ, astfel de stări, prin felurite mijloace rafinate și meșteșugite, cari însă mai curând sau mai târziu se răsbună.

Cu cât omul forțează mai mult îndestularea poftelor trupului, cu atât este mai nemulțumit. Aceste nemulțumiri de tot soiul, apoi, sapă la temelie sănătății morale a individului și societății deopotrivă.

Dar — va zice cineva — așa mare rău este foamea și setea? Da, — iubite creștine — deoarece azi foamea și setea omului sunt exagerate într'un chip artificial și am putea spune că 90% au o foame artificială, mincinoasă. Căci, după ce flămânzește azi omul, în afară de pâinea zilnică? În primul rând, după pâinea altuia, după pământul altuia după bunurile altuia în general. Un alt simptom al foamei, este foamea după ban, despre care Scriptura sf. la I Timotei 6, 9—10 ne spune: „Iar cei ce vor să se îmbogățească, cad în ispită și în cursă și în multe pofte nesocotite și vătămătoare, cari cufundă pe oameni în ruină și în pierzare. Pentru că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor, pe care poftindu-o unii, au rățacit dela credință și s'au străpuns cu multe dureri”.

Dar omul de azi — iubite creștine — mai flămânzește și însetează după plăceri deșarte, după pacea și fericirea altora, după liniștea și curăția căminului altora, chiar și după carnea și sângele altora, călcând în picioare toate poruncile Dumnezeiești, în foamea și setea sa nebună.

Acest soi de înfometați și însetați, nu pot fi fericiți, pentru că umblă să-și potolească foamea și setea pe căi greșite și prin mijloace morbide,

alergând după himere, observând prea târziu, că s'au făcut robi ai materiei și ajungând în sfârșit, soarta bogatului nemilostiv, care — cu toate că-și potolea foamea și setea veselindu-se zilnic, sorbind până'n fund cupa plăcerilor — a rămas totuș flămând și însetat, cerând ca Lazar cel pururea flămând și însetat pe pământ, să-i răcorească cu un strop de apă, văpaia îngrozitoare care-l mistuia.

În ce fel și-a greșit oare — iubite creștine — acest bogat rostul vieții aici pe pământ? Flămânzind și însetând toată viața, după lucruri zadarnice și trecătoare. Hristos Domnul însă ne spune foarte lămurit, cari flămânzi și însetați sunt acei cari se vor sătura și vor fi fericiți. Aceștia sunt sufletele cari întru toate și mai presus de toate și chiar înainte de toate, flămânzesc și însetează după adevăr.

Ce este adevărul? Aceasta a întreat și Pilat dela Hristos Domnul nostru. Și azi multe caractere pilatiene pun această întrebare, mai ales aceia, a căror temelie de existență este minciuna. Drept, că nici n'am îndrăzni să definim în chip nemijlocit adevărul, deoarece simțim că adevărul este o realitate spirituală atât de absolută, încât am putea afirma aproape, că pe fața pământului doar nici nu s'ar putea afla. Adevărul — iubite creștine — este ceva ca acea comoară din biblie ca acele mărgăritare scumpe, pentru cari negustorul dă totul pentru ca să le poată avea. Este ca aurul, pe care cu desăvârșire curat abia-l putem găsi, dar cu atât mai mult falsificat, contrafăcut mistificat. Sau folosindu-mă de altă asemănare, voi zice, că adevărul este ca apa bună, fără culoarea, fără gust și fără miros, singura care poate potoli setea.

Totașa — iubite creștine — are și adevărul calitățile lui, după cari îl putem cunoaște. El este imutabil, neschimbăcios, nealterabil și veșnic.

Aceste atribute nu se pot referi la ceva material, ci numai spiritual. Iată dar că adevărul nu este de domeniul material trupesc, ci este o realitate sufletească. Ca atare și însușirile sale sunt sufletești și mai ales acestea fericesc. Căci întradevăr, cine n'ar vrea să fie neschimbăcios, nestricăcios și nemuritor? Dacă intra'devăr vrem, atunci de ce nu tindem într'acolo, ca să fim? Pentru că însetăm prea mult după cele trecătoare ale lumii și prea puțin sau deloc după cele sufletești. Ori, după Sf. Scriptură, dacă dorim cele trupesti, după trupul nostru vom fi osândiți, iar de dorim cele sufletești, acelea ne vor mântui.

Iubiți creștini. Curățenia o dorește numai cel ce vede și recunoaște că-i murdar. Adevărul și dreptatea o doresc numai cei ce au ajuns să recunoască minciuna în care trăiesc. Lumea în-

tregă trebuie să ajungă acest punct unde să recunoască murdăria și minciuna în care trăiește și numai atunci se va trezi în ea dorul, setea și foamea după curăție, adevăr și dreptate.

Și într'adevăr, mi se pare că lumea merge cu pași mari spre acest punct. O foame și sete îngrozitoare a pus azi stăpânire pe milioanele de oameni, cari cu nervii încordați la maximum, aleargă desorientați în dreapta și stânga, neafându-și locul, neafându-și liniștea și fericirea, pentru că nu știu ce caută și după ce aleargă.

Foarte potrivite sunt lumii de azi cuvintele prof. Amos care la c. 8, 11-12 zice: „Iată vin zile zice Domnul Dumnezeu, când voi trimite foamete în țară, nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci foame și sete după auzirea cuvântului Domnului. Vor pribegi atunci dela o mare la alta dela miazănoapte la răsărit, vor umbla istoviți încoaci și încolo, să caute cuvântul Domnului și tot nu-l vor afla“.

Aceasta este — iubiți creștini — tragedia lumii de azi, fără deosebire de confesiune și naționalitate, că nu află ceace caută, pentru că nu caută ceace ar trebui să afle. Adevărul și dreptatea ar trebui să le caute lumea, după ele să flămânzească și să înseteze, căci numai ele aduc fericire deplină.

Hristos Domnul petrecând pe pământ între oameni a zis: „Eu sunt adevărul“.

Și El — iubiți creștini — a și dovedit acest lucru prin viața Sa. Iată dar că foamea și setea după adevăr nu este altceva, decât foamea și setea de Hristos. El este acea pâine mistică despre care sf. Ev. Ioan zice: „Aceasta este pâinea care s'a pogorît din cer, nu ca mana, pe care au mâncat-o părinții voștri și totuși au murit; cine mănăcă pâinea aceasta va fi viu în veci (c. 6, 59) Și El este stânca din care isvorește izvorul apelor vii, despre care Pavel ap. la I Cor. 10, 3-4 zice: „Și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească și toți au băut aceeași băutură duhovnicească, pentru că beau din piatra duhovnicească ce avea să vină, iar piatra era Hristos“. Hristos Domnul singur este acela care dispune de toate atributele adevărului, fiind unul, neschimbat, nestricăcios și nemuritor, același ieri și azi și în veci. Iată pentru ce, fericit va fi în veci de veci, acel ce flămânzește și însetează după adevăr.

Am flămânzit noi până azi și însetat după cele trecătoare și mincinoase ale lumii? De azi încolo să flămânzim și să însetăm numai după Hristos Domnul căci El este „calea, adevărul și viața“. Numai în El vom fi fericiți, numai în tovrășia Lui ne vom sătura de toate bunătățile cele nepieritoare. Amin.

Preot Viorel Mișuțiu

Despre ce să predicăm?

În **Dumineca fiului rătăcit, 16 Februarie 1941**, pe baza Evangheliei zilei (Luca 15 v. 11-32), să predicăm **despre păcat și pocăință**.

În clasică pildă a fiului rătăcit avem deplina intuiție a *căderii prin păcat* și a *ridicării prin pocăință*. Treptat ne face păcatul să cădem și tot treptat ne ridică pocăința.

Păcatul vine totdeauna *din inimă*. (Mc. 7 v. 21-23). El se naște din *pofta rea* (poftea trupului, pofta ochilor și mărirea deșartă). „Orice păcat (fapta cea rea) pe care-l va săvârși omul este în afară de trup. Cine se dedă însă *desfrânării* păcătuește în însuși trupul său“. (I. Cor. 6. v. 18).

Fiul rătăcit, devenit *rob al păcatului*, (In 8 v. 34) desfrânării, decade treptat. Întâi *se desface din legătura cu Dumnezeu* își cere partea de avere: *talantii* (Mt. 25 v. 25-30). *Nemulțumitor* pentru iubirea și darurile părintești, *se ridică împotriva Tatălui*, nemai voind a i se supune. Omul este liber peste voința sa, și Dumnezeu lasă pe cel răsvrătit în voia sa. Despărțirea de Dumnezeu naște necredința. *Necredința* îndepartează sufletul de Dumnezeu („a plecat într'o țară îndepărtată“). Desfăcut de Dumnezeu, păcătosul *alege lumea ca obiect al iubirii*, iar în lume: câștigul și stăpânirea, cu scopul desfătării. După ce a pierdut pe Dumnezeu, omul însuși devine centrul și ținta vieții sale. În păcat ateismul se unește cu egoismul.

După ce păcatul *a scos pe Dumnezeu din inimă*, așezându-se pe sine în locul Lui; după ce *glasul lui Dumnezeu s'a întunecat* (dar încă nu s'a stins cu totul) în cugetul său; după ce „*a cheltuit totul*“ în păcat (nevinovăția, credința, iubirea, devenită desamăgire etc.), păcătosul *rămas în lume singur* cu idolul său, și după ce *în păcat n'a găsit dulceața netrecătoare*, cu care a fost amăgit, începe a simți foame și a duce lipsă (singurătatea sufletului). *Coborirea la soarta animalului* (porcul este considerat ca cel mai necurat) este treapta cea mai de jos a păcatului săvârșit „în trup“. (Rom. 1 v. 24). Există o decădere paralelă și pe scara sufletească. Dela uitarea lui Dumnezeu și necinstirea Lui, *sufletul* ce se bucură de păcat, ce se laudă cu păcatul, și chiar trage și pe alții la păcat, *alunecă spre moarte* (In 5 v. 21; Efes 2 v. 1; Col. 2 v. 13).

În timp ce păcătosul alunecă tot mai jos pe panta păcatului, Dumnezeu, ca un Tată iubitor urmărește cu ochii pe cel rătăcit. „Pe când era el încă departe l-a văzut tatăl său și s'a înduioșat“. Dumnezeu îi iese mereu în cale și-l caută, ca pe oaia cea pierdută. (Lc. 15 v. 4-7).

Indelunga răbdare a lui Dumnezeu vine totdeauna în ajutorul păcătosului, ușurându-i pocăința.

Fiul rătăcit nu căzuse încă în păcatul de moarte al *desnădăjduirii în mila lui Dumnezeu*, ci se trezește pe marginea prăpastiei. În conștiința lui adormită a mai rămas vie icoana casei părintești, de ea se agață firul nădejzii.

Pocăința fiului rătăcit e sinceră și deplină. Ea pornește de la *cunoașterea stării* de decădere („venindu-și întru sine“). A și *luat hotărîrea* de a ieși din ea („scula-mă-voiu și mă voiu duce...? și voiu spune: greșit-am“). *Conștiința* odată *deșteptată*, sufletul se *rușinează* de păcat, îl *urăște* și *fuge de el*, spre a ieși din robia lui. Revederea cu tatăl îi dă prilejul de a *mărturisi* deplin păcatul și a cere *pedeapsa* (a fi primit argat în loc de fiu) spre a se *curăți*.

Sărutul părintesc pețeluește împăcarea între Tată și fiu. Nici un cuvânt de judecată din partea Tatălui n'a îngreuiat procesul de pocăință al fiului. Ochiul părintelui vedea numai *starea lui sufletească*. *Harul Lui l-a ajutat* în toate momentele pocăinței. Haina cea nouă, inelul (fiu și moștenitor) și încălțăminte în picioare, sunt dovezi ale *iertării complete* și ale *reșezării în aceeași stare* de mai înainte.

Vițelul cel gras, junghiat, și veselie, nu sunt răsplata pentru păcat ci bucuria cerului pentru întoarcerea unui păcătos. (Lc. 15 v. 7).

Renașterea păcătosului este egală cu învierea din morți.

*

Nu trebuie să stăm nepăsători față de cei ce se pocăiesc (ca fiul cel mai mare). A îndrepta pe cel ce păcătuiește; a învăța pe cel neștiutor; și a da sfat celui ce are lipsă de el; sunt *fapte ale îndurării sufletești* față de aproapele.

„Să se știe că cel ce *a întors pe păcătos* de la rătăcirea căii lui, își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate“. (Iac. 5 v. 20).

„Celce crede că stă bine, să ia seama să nu cază“. (I Cor. 10 v. 12).

„Ceealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o petrece, la Domnul să cerem“.

Pilde de pocăință.

Nu multe zile...

Intr'o zi a venit un frate la cuviosul Pimen și i-a zis:

„Părinte, greu păcat săvârșit-am... Voesc ca vreme de trei ani să petrec în pocăință“.

Cuviosul Pimen i-a răspuns:

„Aceasta, mult este...“

„Atunci — zis-a fratele — poruncește să mă pocăiesc un an...“

„Încă prea mult este...“ — răspunse cuviosul.

„Voiu face pocăință cel puțin 40 de zile...“ — a grăit fratele.

Dar cuviosul tot mult a crezut că este și atâta, — și a zis fratelui:

„Socotesc că *de se va pocăi omul din toată inima sa*, — și *de-ar pune gând tare că de acum înainte nu se va mai întoarce spre păcat, deajuns este în fața lui Dumnezeu și trei zile... Așa că, frate, nu făgădui multe zile — ci multă pocăință“.*

Fratele a înțeles înțelepciunea cuviosului, și a plecat mulțumit.

Cel din urmă pas.

Un necredincios spunea așa:

„Este vreme de pocăință când vom ajunge bătrâni...“

Altul îi răspunse:

„Dar știi c'ai să ajungi bătrân?“ Necredinciosul tăcu, iar celalalt, care era un om plin de înțelepciune și de credință, zise mai departe:

„Dragul meu, viața noastră are, deoparte și de alta a ei, câte un drum. Unul duce la rai, celalalt duce la iad. *Fiecare faptă bună a noastră este un pas pe care-l facem pe drumul raiului. Dar noi nu știm cu niciun chip care va fi cel de pe urmă pas al nostru, pentru că nimeni nu știe clipa când va muri. De aceea, trebuie să ne silim a avea pași numai spre rai, adică să facem neconținut fapte bune, — pentru ca nu cumva cel din urmă pas al nostru să fie pe drumul iadului — și întoarcere să nu mai putem face...“*

Necredinciosul rămase în tăcere, iar mai pe urmă s'a întors și el la calea cea adevărată.

(Din: Cartea cu pilde, de Al. Lascarov-Moldovanu).

Cărți și Reviste

Vasile Netea: Profesorul Ion Lupaș, Arad, 1940.

La împlinirea a șase decenii de viață a profesorului universitar și academician Ion Lupaș, d. V. Netea în 23 pagini, publică viața și activitatea rodnică a distinsului profesor. Figura d-lui Ion Lupaș e deosebit de complexă, deoarece începând ca slujitor al altarului, luptător politic, istoric, academician, ziarist, animator cultural, ctitor de așezăminte culturale — om de înaltă ținută morală, de patruzeci de ani, este cel mai de seamă luptător cultural al Transilvaniei.

De tiner fiind colaborează la „Luceafărul“ lui O. Goga, unde publică articole de seamă și arată drepturile Românilor din Transilvania și Banat.

Studiile temeinice făcute la universitatea din Budapesta, ca și'n Germania, îi pregătesc să publice lucrări istorice, unde combate istoriografia tendențioasă a ungarilor, scoțând la lumină adevărul istoric al vieții românești.

Opera istorică: „Viața Mitropolitului Andrei Șaguna” i-a deschis porțile Academiei Române – este cea mai temeinică lucrare istorică în domeniul istoriei bisericești a Transilvaniei.

D. V. Netea fost elev al d-lui Ion Lupaș la Școala Normală Superioară din Cluj, urmărește metodic personalitatea marelui luptător istoric al Transilvaniei. Studiile publicate până acuma sunt dovada unei munci intense și a unei vieți, care neîncetat a fost în luptă cu dușmanii neamului nostru. Istoricii maghiari, cari atât în trecut, cât și în prezent și-au făcut un anume obicei de a falsifica istoria Românilor, de a-i ponegri – acestora le răspunde mai în toate studiile D-Sale d-l Ion Lupaș. Dela începutul întemeierii Universității Daciei Superioare din Cluj, d. Ion Lupaș a însuflit tineretul universitar, deschizând studenților harnici orizonturi largi, de adevăr istoric. Astfel au ieșit o mulțime de elevi ai D-Sale, cari activează pe terenul istoriografiei noastre, unii ajungând să fie cunoscuți peste hotare. A luat parte la toate lucrările Consiliului Național Bisericesc, a Sf. Sinod, a Sf. Mitropolii a Sibiuului și a Episcopiei Clujului, Vadului și Feleacului – d-l I. Lupaș „*fînd unul din stâlpii ortodoxiei transilvane*”; – deasemenea în cadrele „Astrei”, F. O. R., L. A. R. și alte multe societăți culturale și religioase din Transilvania.

D. V. Netea a ținut să facă cunoscut indeosebi lumii dascălești viața și opera neobositului cercetător al Transilvaniei.

Broșura D-Sale poate fi consultată cu mare folos de orice român, care vrea să cunoască temeinic valoarea operii și a vieții marelui istoric al Universității din Cluj, a d-lui Ion Lupaș.

Vasile Netea: Este Istoria Transilvaniei un studiu inutil? Sibiu, 1940. Pag. 39.

Broșura d. V. Netea este precedată de o scrisoare a d-lui prof. Ion Lupaș, în care îndeamnă ca să publice d. Netea observațiile cu privire la programa analitică a cursului primar.

D. Netea face critici și sugestii juste pe marginea programei analitice și a manualelor pentru învățământul primar. Atât programa analitică cât și manualele de curs primar tratează în mod foarte sumar Istoria Transilvaniei; abia 3–4–5 lecții sunt din istoria Transilvaniei. Și acelea nu sunt cele mai bine alese, astfel încât un elev de curs primar, absolvent a 4 clase primare, ese cu cele mai slabe cunoștințe din Istoria Transilvaniei. Prea mult și sistematic a fost neglijat acest studiu istoric, atât de important. Iată capitolele principale ce tratează: I. Istoria Transilvaniei, o problemă a învățământului nostru de toate gradele, II. Ce prevăd, din istoria Transilvaniei, programa analitică și cărțile de citire monopolizate? III. Ce cuprind din istoria Transilvaniei manualele de liberă circulație? IV. Ce trebuie cunoscut din istoria Transilvaniei. Dacă se va ține sea-

mă de tot ce a spus d. Ion Lupaș la cursurile Școlii Normale Superioare și de criticile juste ce le face d. Netea programei analitice da curs primar, se va putea îndrepta un neajuns al școlii primare în ceea ce privește studiul Istoriei Transilvane.

Prof. C. Rudneanu

Gândirea. Anul XX. Nr. 1, Ianuarie 1941. Abonamentul 300 lei anual. București I, Str. Domnița Anastasia 16.

Fiecare număr al *Gândirii* este o plăcută surpriză pentru cetitori, inclusiv ultimul.

În eseu „Despre demofilie” dl prof. univ. și ministru al propagandei Nichifor Crainic, vorbește studenților teologi despre rolul lor în politică și despre atitudinea corectă ce trebuie să o aibă față de Biserică și popor. Sunt de subliniat din aceste „cuvinte” indeosebi următoarele rânduri: „Un teolog care activează în public în numele creștinismului, dar contrar doctrinei Mântuitorului lumii, e o apariție mult mai monstruoasă decât aceea a unui politician democrat, care exploatează poporul în numele statului.

„Atitudinea publică a teologului se conturează astfel din trei puncte de vedere: față de Mântuitorul, față de camarazi și față de popor. Față de Mântuitorul el va fi ucenicul care nu-l tradează; față de camarazi, un apostol discret și prietenos al Evangheliei; față de popor, un salvator după concepția Bisericii naționale”.

În cuprinsul revistei mai publică o nuvelă frumoasă dl prof. V. Papilian: „Nebunia”, un studiu foarte interesant despre „Zalmoxis” (preotul-zeu al Dacilor) dl conferențiar univ. I. Coman, și alt studiu surprinzător de elogios la adresa poporului român, datorit scriitorului german Hermann Klöss, despre „Viața rurală românească”. Scriitorul spune că germanii (sașii) și românii din Transilvania deși rasial sunt două popoare „minunat separate”, totuși trăesc unii cu alții în raporturi de vecini. Fiecare luptă pentru sporirea spațiului vital, spor care este în favorul Românilor nu numai din punctul de vedere al vitalității, ci și din punctul de vedere al religiosității. Autorul admiră evlavia cu care Românul pomenește numele lui Iisus Hristos (își face cruce), regretă că ingenuncherea a dispărut din obiceiurile germanilor și se lasă captivat de slujbele Dumnezeiești care se fac în satul și în biserică românească. Satul românesc este un sat „plin de pace” și de mister, în care locuiește un popor care vine „de-a dreapta din grădina raiului”. „Satul românesc e satul lui Hristos” și dacă emigranții, populația rurală mutată la oraș suferă trupește și sufletește, tot ea poartă vina, deoarece la plecarea pripită din sat, „nu și-a transplatat tradiția ei rurală creștină”.

A câta oră un străin vorbește despre noi mai frumos decât noi înșine?...

Informațiuni

■ **Pe drum greșit este tot Românul care, în aceste împrejurări triste din cale afară, colporează svonuri mincinoase și atentează la unitatea și solidaritatea națională.**

Când împrejurările externe sunt atât de tulburi și amenințătoare, porunca vremii și lozincă tuturor trebuie să fie desarmarea urii, încetarea certelor șiuciderea tuturor patimilor răzbuțătoare. Drumul mântuirii este pacea unirii.

Pace !... Pace !... Pace !...

Pace lumii și sufletelor noastre mare milă.

■ **Seminarile**, în urma hotărârii Consiliului de Miniștri prezidat de dl gen. I. Antonescu, vor trece sub autoritatea de conducere a Bisericii. Desideratul acesta este pe cât de vechiu, pe atât de îndreptățit, deoarece Biserica este chemată să-și crească slujitorii, după canoanele și trebuințele ei, nu alte autorități, orcât de creștine și naționale ar fi.

Cu acest desiderat — de mult revendicat și abia acum împlinit, autoritatea bisericească își ia o sarcină care îi revine în mod firesc, dar care îi pune pe umeri o grea răspundere. Ca și în cate-nizație, de astăzi înainte răspunderea întreagă — pentru educația și instrucția religioasă — cu excepția Facultăților de Teologie, cari și ele trebuiesc îmbisericate, va fi a cărmuirii bisericești, adeca a noastră, a preoților.

■ **Numiri.** Dl Ioan Sandu, directorul școlaei normale „A. Șaguna” din Sibiu, a fost numit subsecretar de stat la ministerul Educației Naționale, pentru culte și arte.

Dl Ascaniu Crișan a fost numit din nou director al liceului „M. Nicoară” din Arad. Dsa a condus cu pricepere și devotament acest liceu dela românizarea lui până în prezent.

Aviz. Rugăm pe P. C. Preoți să achite cât mai urgent posibil: a) Calendarele an. 1941 P. C. Protopopi; b) cărțile pentru colportaj trimise în Maiu 1940, să ne fie achitate cele vândute, iar cele nevândute, cari nu pot fi plasate, să ne fie returnate.

Librăria Diecezană, Arad.

Nr. 629/1941.

Comunicate

Intrunirea organelor bisericești legal constituite: Consiliul și Adunarea parohială, Adunarea protopopească, etc., se exceptează de sub prevederile Ordonanței Prefecturii Județului Arad Nr. 2105/1941, prin care sunt interzise întrunirile de orice fel, cu condiția ca aceste întruniri să se țină ziua, să participe numai membrii îndreptățiți și să se desbată numai chestiuni bisericești, școlare și culturale prevăzute în Legea și Statutul de organizare a Bisericii ort. române și puse la desbatere în ordinea de zi.

Arad, la 7 Februarie 1941.

† ANDREI
Episcop

Traian Cibian
Cons. referent eparhial

Nr. 610/1941.

Având în vedere concentrările cari se efeptuesc în lunile Februarie și Martie a. c., atragem atențiunea tuturor P. C. Protopopi și C. Preoți din Eparhia Aradului, că reînnoim dispozițiunile luate prin Pastorală Noastră Nr. 7262/1939, publicată în „Biserica și Școala” Nr. 44 din 29 Octomvrie 1939.

În special ordonăm următoarele:

a) *Consiliile parohiale să ia numai decât în grija lor și ajutorarea populației.*

Ca creștini suntem datori a purta sarcina unii altora, dovedind credința noastră, mai ales în aceste vremuri de incercare, prin fapte bune. Fie în colaborare cu celelalte organe ale Statului, fie chiar independent de ele, consiliul parohial se va întruni săptămânal sub prezidiul parohului, discutând și hotărînd în privința tuturor felurilor de ajutoare a semenilor din comună. Așa, se va da ajutor de obște: celor lipsiți de brațe de muncă și unelte de lucru pentru aratul și semănatul pământului, pentru ca nici un ogor să nu rămână nelucrat; iar familiilor celor concentrați la armată, să li se asigure hrana de toate zilele, făcând apel la cei ce au de unde da.

b) *Fondul milelor, ce există în fiecare parohie, să fie sporit prin noi dăruiuri, fie în bani, fie prin daruri în natură, și să fie pus în acțiune.*

Poate niciodată Dumnezeu n'a cerut neamului nostru dovada vredniciei sale creștinești cum o cere acum. Mila și iubirea față de aproapele nostru au acum cel mai bun prilej de a se arăta prin fapte. Aduceți-vă aminte de cuvintele Sf. Scripturi: „Celce are bogăția lumii acesteia, și vede pre fratele având trebuință, și își închide inima sa dinspre dânsul, cum rămâne dragostea lui Dumnezeu întru dânsul? Fii mei, să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba; ci cu fapta și cu adevărul” (I. Ioan 3 v. 17-18).

Arad în 5 Februarie 1941.

† ANDREI
Episcop.

Nr. 181/1941.

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile pentru îndeplinirea postului de *preot la biserica Catedrală din Arad.*

Dela candidați se cere să aibă *licența în teologie.*

Ca beneficiu vor avea salarul dela Stat.

Cererile de concurs, însoțite cu actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 14 Ianuarie 1941.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
consilier referent eparhial.

3-3

Noutăți

De cetit

Pr. I. Petreună: Anatema 64 pag. 30 lei.

Rudenia spirituală 42

pagini 20 lei.